

Universitetsläraren nr 10/2001. Utgivningsdag 29 maj 2001.

VÄLBESÖKTA SEMINARIER OM KVINNLIGT LEDARSKAP

Två seminarier om kvinnligt ledarskap har varit välbesökta och nu planeras det tredje.

- Allt fler vill delta i seminarierna, säger Högskoleförbundets ordförande Christina Ullenius, som också är rektor för Karlstads universitet.

Är vi en historisk parentes?

Frågan ställdes vid ett möte i Högskoleförbundets arbetsutskott för drygt ett år sedan. Den syftade på de åtta kvinnliga rektorerna vid landets universitet och högskolor. Var de ett utdöende släkte eller fanns det andra kvinnliga akademiker som var villiga att bli rektorer och dekaner?

Förbundet beslöt göra något åt saken och har hittills haft två välbesökta seminarier om kvinnligt ledarskap. Nu planeras det tredje.

- Allt fler vill delta i seminarierna, säger Högskoleförbundets ordförande Christina Ullenius, som också är rektor för Karlstads universitet.

Efter att frågan hade väckts i förbundets arbetsutskott av Ingegerd Palmér, rektor vid Luleå tekniska universitet som också drivit frågan, fick varje medlem/rector i uppdrag att sända två kvinnliga deltagare till det första seminariet, som hölls i november, berättar hon. Det andra seminariet genomfördes i mars och det tredje ska äga rum i höst.

- Vi synliggör frånvaron av kvinnor på höga poster i den akademiska världen och vi synliggör att det finns kvinnor som är aktivt intresserade av akademiskt ledarskap.

Seminarierna har lockat fler och fler deltagare, fortsätter hon.

- Det skapas nätverk och de som varit med på ett seminarium vill delta i nästa, samtidigt som andra hör talas om seminarierna och också vill delta. Seminarierna tenderar att bli större och större.

Föreläsare har framför allt varit kvinnliga rektorer, dekaner och prefekter, men också utländska gästföreläsare, konsulter i chefs- och ledningsfrågor, samt riksdagsledamöter.

Christina Ullenius har själv arbetat målmedvetet för ökad jämställdhet.

När hon tillträdde som rektor 1 januari 1995 fanns till exempel bara en enda kvinnlig prefekt vid en av de nio institutionerna vid universitetet. I dag finns tre kvinnliga prefekter.

- I universitetets chefsråd har vi jämn könsfördelning, tillägger hon.

Rådet består av prefekterna, bibliotekschefen och avdelningscheferna.

Kvinnorna är i majoritet bland avdelningscheferna.

Medveten vilja att söka upp kvinnor

- Jag gör vad jag kan för att vi inte ska vara en parentes.

Men trots allt finns en viss oro för framtiden.

- Under senare år har många nya rektorer och dekaner tillträtt. Av dem är oroväckande få kvinnor. En förklaring kan vara att en rektorsutnämning förbereds på det lokala planet, även om regeringen sedan utser rektor.

Lokalt behövs därför en medveten vilja att söka upp kvinnliga kandidater, säger hon och tillägger att fler kvinnor borde bli exempelvis dekaner. Att vara dekan är en bra grund för att bli rektor, tycker hon, bland annat för att uppdraget ger en god inblick i administrationen vid ett lärosäte.

På det lokala planet kan mentorer eller motsvarande personer jämna marken för kvinnor, föreslår hon och gör en jämförelse med näringslivet, där varje ansvarsmedveten direktör uppmuntrar påläggskalvar.

- Det behövs människor som banar väg för kvinnor som kan bli ledare.

Hon har fått hjälp i karriären

När Christina Ullenius ser tillbaka på sin egen karriär finns där människor som har hjälpt henne framåt i karriären, konstaterar hon. Och det har

säkert hänt att hon har fått uppdrag enbart för att hon är kvinna, tror hon.

- När man får uppmärksamhet för att man är kvinna har man en chans som män inte har. Då gäller det att ha modet att tacka ja till uppdraget och att göra något positivt av det.

Christina Ullenius har själv varit prodekan vid tekniska fakulteten vid Chalmers och senare prorektor 1989-1994. Den 1 januari 1995 blev hon rektor för Högskolan i Karlstad, numera Karlstads universitet.

Nu är hon dessutom ordförande i Högskoleförbundet med 39 medlemmar/rektorer.

Förbundet, Sveriges Universitets & Högskoleförbund (SUHF), bildades 1995 genom en sammanslagning av Svenska Akademiska Rektorskonferensen (SAR) och Nya Högskolornas Rektorskonvent (NHR).

- SUHF är ett ungt förbund, konstaterar hon.

Christina Ullenius är förbundets tredje ordförande. Mandatperioden är två år och hon efterträdde professor Gustaf Lindencrona, rektor för Stockholms universitet. Förbundets förste ordförande var professor Stig Strömholm, som vid den tiden var rektor för Uppsala universitet.

Har lyckats göra sin röst hörd

Men även om det är ett ungt förbund har det lyckats göra sin röst hörd.

- Det har skett en otrolig förändring sedan förbundet bildades, konstaterar hon. Förbundet har ett par möten per termin med utbildningsdepartementets statssekreterare Agneta Bladh, träffar ledamöterna i riksdagens utbildningsutskott ett par gånger om året liksom representanter för Svenskt Näringsliv.

- Så var det inte tidigare. I dag är högskolan en uppmärksam samhällsfråga.

Högskoleförbundet har också internationella kontakter och ingår i den europeiska rektorskonferensen, som består av både enskilda lärosäten och nationella rektorskonferenser. Den europeiska rektorskonferensen är en intresseorganisation som driver frågor för att påverka EU-kommissionen. Christina Ullenius trivs som ledare. Nu har hon varit rektor i drygt sex år, vilket inneburit mycket jobb och långa arbetsdagar. På frågan om hon inte ångrar sig, svarar hon med eftertryck:

- Inte en sekund!

Ändå har hon begärt och beviljats ett förlängt mandat på tre år i stället för normala sex år.

Vill känna arbetsglädje

- Jag vill vara säker på att känna arbetsglädje. Om tre år har jag chansen att känna efter att den finns kvar och kan ta ställning till en eventuell fortsättning. Det vore hälsosamt om även andra rektorer resonerade på samma sätt.

Christina Ullenius har nyss fyllt 58. Hon tillägger att hon också har sneplat på arbetssituationen för VD-ar i näringslivet och känt sig inspirerad av vad hon sett. - De flesta VD-ar avrundar sitt ledarskap i 60-års åldern.

Hon vill inte vara en historisk parentes. Men risken bedömer hon trots allt som liten. Förbundets seminarier har ju visat att många kvinnor är intresserade av akademiskt ledarskap.

EVA RÅDAHL